

vagy a video-dokumentumokat. A szerző elmagyarázza az ilyen elektronikus kommunikáció technikai megoldásait és feltételeit, s közben olyan kérdéseken elmélkedik, hogy vajon mekkora igény, ill. fogadási képesség lesz a rendszer iránt a lakosság részéről, veszélyezteti-e az elektronikus könyvtár az indexelő és referáló szolgáltatásokat, mi lesz az újságokkal, amelyek a hirdetésekben tartják el magukat, s egyáltalán, milyen rendszerben fognak az elektronikus könyvtári szolgáltatások megvalósulni.

A továbbiakban a tárgyalt kérdéskörök közül kettőt emelünk ki: milyen hatással lesz az elektronikus könyvtár a közkönyvtárakra, és előreláthatóan milyen rendszerben fognak az elektronikus könyvtárak kifejlődni.

Az elektronikus könyvtár könyvtárpolitikai problémákat vet fel, amelyek közül a legérdekesebb az, hogy egy elektronikus hozzáférési rendszer elméletileg kipusztíthatná a közkönyvtárak jelenlegi rendszerét. Ha ugyanis minden elektronikusan szolgáltatható, akkor

a közkönyvtár vagy mindent ingyenesen vagy támogatott áron szolgáltat, amely esetben a könyvkereskedések és a kiadók kipuhtulnak, vagy

reális díjat számít fel, amiből ki tudja fizetni a jogdíjakat minden eladás után, ez esetben viszont eltűnik a különbség a könyvtárak és a könyvkereskedők között, vagyis kihal a valódi közkönyvtári szolgálat.

Gyakorlatilag azonban – véli a szerző – nem valószínű, hogy a közkönyvtári rendszer elektronikus könyvtári rendszerré alakuljon át, elsősorban azért nem, mert a közkönyvtár több, mint egy használóbarát információraktár: olyan hely, ahol az olvasó beszélhet problémáiról, tanácsokat kaphat olvasmányait illetően, ahol kiállítások, tanfolyamok stb. szervezhetőek stb.

Az elektronikus könyvtárak kialakuló rendszerére vonatkozóan a szerző négy lehetőséget lát:

- a British Library hatalmas, szerzői jogvédelmet nem élvező állományára támaszkodva el-

kezd berendezkedni a szöveges és hangos dokumentumok elektronikus terjesztésére;

- a kiadók maguk kezdik el termékeiket elektronikusan szolgáltatni;

- a rendszerben érdekelt felek (kiadók, lemezgyártók, video-készítők, berendezésgyártók, rádió- és tv-adásokat sugárzó vállalatok stb.) összefognak és konzorciumot alkotnak, és így jelennek meg a piacon, párhuzamosan a közkönyvtári rendszerrel (a szerző szerint ez a legvalószínűbb változat);

- az elektronikus könyvtári szolgáltatásokat a független online forgalmazók kezdik el kiépíteni.

Ami egyelőre biztos, az az, hogy az elektronikus könyvtár előbb-utóbb valamilyen formában meg fog jelenni, és a rendszer mikéntjét elsősorban gazdasági és nem egyéb szempontok fogják meghatározni.

(Novák István)

Lásd még 103

KAPCSOLÓDÓ TERÜLETEK

Kiadói tevékenység

Lásd 10, 58, 105

Közművelődés

Lásd 13

Az ismertetett cikkek forrásai

- ABI-Tech. - ABI-Technik (DE)
 Alexandria - Alexandria (GB)
 ARBIDO-R. - ARBIDO-Revue (CH)
 Aslib Proc. - Aslib Proceedings (GB)
 Audiov.Libr. - Audiovisual Librarian (GB)
 BA - Besprechungen Annotationen (DE)
 Bibl.-Forum Bayern - Bibliotheks-Forum Bayern (DE)
 Bibliotekarz - Bibliotekarz (PL)
 Bibliotheksdienst - Bibliotheksdienst (DE)
 Boll.Inf. - Assoc.Ital.Bibl. - Bolletino d'Informazioni -
 Associazione Italiana Biblioteche (IT)
 Bottom Line - The Bottom Line (US)
 Buch Bibl. - Buch und Bibliothek (DE)
 Can.Libr.J. - Canadian Library Journal (CA)
 Cat.Classif.Q. - Cataloging and Classification Quarterly
 (US)
 Cat.Ind. - Catalogue and Index (GB)
 Citatel' - Citatel' (CS)
 Coll.Res.Libr. - College and Research Libraries (US)
 Collect.Manage. - Collection Management (US)
 Ctenár - Ctenár (CS)
 El.Libr. - Electronic Libraries (I)
 IATUL Q. - IATUL Quarterly (I)
 IFLA J. - IFLA Journal (I)
 Inf.Serv.Use. - Information Services and Use (I)
 Inf.Technol.Libr. - Information Technology and Librari-
 es (US)
 Int.Cat.Bibl.Cont. - International Cataloguing and Bibli-
 ographic Control (I)
 Int.Forum Inf.Doc. - International Forum on Informati-
 on and Documentation (I)
- Int.J.Inf.Libr.Res. - International Journal of Information
 and Library Research (I)
 Interlend.Doc.Supply - Interlending and Document
 Supply (GB)
 J.Doc. - Journal of Documentation (GB)
 Kirjastolehti - Kirjastolehti (FI)
 Libr.Assoc.Rec. - Library Association Record (GB)
 Libr.Cong.Inf.Bull. - Library of Congress Information
 Bulletin (US)
 Libr.J. - Library Journal (US)
 Libr.Q. - Library Quarterly (US)
 Libri - Libri (I)
 Mitt.SBPK. - Mitteilungen Staatsbibliothek Preussi-
 scher Kulturbesitz (DE)
 N.Z.Libr. - New Zealand Libraries (NZ)
 Nachr.Dok. - Nachrichten für Dokumentation (DE)
 Naucn.-Teh.Inf. - Naucno-Tehniceskaa Informacia
 (SU)
 Naucn.Teh.Bibl.SSSR - Naucnye i Tehnicieskie Bibli-
 teki SSSR (SU)
 Program - Program (GB)
 Rev.Esp.Doc.Cient. - Revista Española de Documen-
 tación Científica (ES)
 Scand.Public Libr.Q. - Scandinavian Public Library
 Quarterly (Sx)
 Schulbibl.Aktuell - Schulbibliothek Aktuell (DE)
 Sov.Bibliotekoved. - Sovetskoe Bibliotekovedenie
 (SU)
 Spec.Libr. - Special Libraries (US)
 Wilson Libr.Bull. - Wilson Library Bulletin (US)
 Z.Bibliothekswes.Bibliogr. - Zeitschrift für Bibliotheks-
 wesen und Bibliographie (DE)